

מראי מקומות - יבמות

פה:

זה, דאל"כ לוקמי' בפצוע דכא, דלא שייך כלל פסול זרע, כיון שאינו ראוי להוליד, ואף דעשאה זונה, מ"מ יכול לאוקמי' דכבר זונה היא, ונמצא דדאורייתא היא, ומ"מ היא מרגילתו, משום שאין שייך פסול בזרע. וא"כ, על כרחך מה דלא אוקמי' הגמ' הכי, היינו משום דהי' רוצה למצוא נפקותא פשוטה, שיש לאו בלא אוקימתות.

ו. סוטה ודאי איכא בינייהו

פרש"י, וולד מסוטה ודאי לא הוי ממזר אף לדעת ר"ע, וכמו דאמר' לעיל, דהכל מודים דבא על הסוטה אין הולד ממזר. וכ' הרשב"א דמוכח לומר דהולד אינו ממזר אף מדרבנן, דאם מדרבנן ה' ממזר, עדיין לא היתה מרגילתו, וכמבואר לעיל לענין חלוצה, דכיון דזרעה פסולים, אף דמדרבנן הוא, מ"מ אינה מרגילתו. והביא מש"כ הר"ח, דאפי' אם הולד אינו פסול, מ"מ מזוהם הוא לכהונה. והק' ע"ז הרשב"א, א"כ מה שייך לומר שהיא מרגילתו. ותי' הערוך לנר דבשלמא לענין חלוצה, דע"כ מיירי בבית כהן דפסלה עצמה לתרומה ע"ז, א"כ שפיר י"ל דאף דמדרבנן הוא, מ"מ כיון דפסלה עצמה, אינה מרגילתו. אבל כאן, לענין לפסול זרעה לכהונה, אינה חוששת כ"כ, שהרי ימצאו ישראלים הרבה להנשא להם. ועוד, החלוצה לכהן פסלה זרעה לכהונה מדרבנן, משא"כ כאן, דודאי מיירי בסוטה לישראל, דלכהן ודאי לא מרגלא לי', שהרי זונה היא, ובניה חללים.

ז. אפי' הלך בעלה להשקותה ובא עליה בדרך

עשאה זונה, הא לא מרגלא לי' ולא מידי

פרש"י, דניחא לה לשתות ברישא דלא ליפסלא מכהונה. וכ' הערוך לנר דמשמע מדברי רש"י דס"ל כשי' הרשב"א והריטב"א דבלא גירשה מיירי, ולכן עדיין ראוי' לשתות [ודלא כשי' התוס'], ולכן לא ק' עליו קו' התוס', דבלא"ה פסולה לכהונה. וא"כ, למ"ד דאורייתא, הא נמי איסורא דאורייתא, ויש לה כתובה, דדברי תורה אינן צריכין חיזוק. והוסיף הריטב"א דאף דאמר' דהיכא דאינה שותה, אין לה כתובה, זהו רק היכא דמת בעלה, וא"כ מחמת האונס אינה שותה, אבל אם החזירה בעלה ברצונה, אז שפיר יש לה כתובה. אבל הק' הער"ל, למה קו' זו ק' לר' מתיא בן חרש דוקא, הא ודאי גם אם לא נעשית זונה ניחא לה לשתות ברישא, דלמה תאסר לבעלה בכדי, ולכן ודאי היא לא מרגלא לי', והניח בקו' [וכ' דלכא' הוי ראוי' לשי' התוס' דבגירשה מיירי].

עוד הק' הריטב"א, מהכ"ת דניחא לה לשתות, דלמא באמת זינתה, וא"כ ודאי מרגילתו כדי שלא תשתה. ותי' דכיון דהחזירה, חזקה דאינו רוקק בכוס ושותהו, ומפני שנתברר לו שהיא טהורה עשה כן, וא"כ כ"ש דקים לה שהיתה טהורה, ורוצה לשתות.

א. איכא דאמר רבי קתני לה, וחלוצה קא קשיא לי', וכו' כ' הריטב"א, דלפי"ז, מה דקאמר רבי לעיל טעמא דדברי תורה אין צריכין חיזוק, משום אידך הוא דנקטי', דשייך בהו טעם זה. א"נ, דאף חלוצה, כיון דמשום גרושה הוא דנאסרה, ואף אסמכין לה אקרא דגרושה מאישה, א"כ כדברי תורה היא שאין צריכין חיזוק, אבל מ"מ, כדי שלא יטעו בה, חזר ונתן טעם אחר. עוד הק' הריטב"א, למה הי' צריך להא דחלוצה לפרש מה הי' ק' לי' לרבי, לימא דק' לו סתם, דהא יש טעם אחר לחלק בין שניי' לאידך. ותי' דאה"נ, והכי קאמר, אפי' לגבי חלוצה, דלא פסלה אלא מדרבנן, שייך הך טעמא בתרא.

ב. מאי איכא בין רבי לרשב"א

כ' הריטב"א דברוב ספרים גרסי' "מאי בינייהו", דמאי איכא בין הני ב' לישני [דהיינו להני ב' לשונות בדעת רבין], וכ' דהכל עולה לענין אחד. אולם הק', מה הק' כלל, הא חלוצה איכא בינייהו. וכ' דלפי מה דאמר' לעיל, דגם חלוצה דינה כגרושה דאורייתא, א"כ ליכא בינייהו חלוצה. עוד כ' דמאי בינייהו אינו לשון שאלה, אלא לשון בירור, ויש כזה בתלמוד.

ג. ממזרת ונתינה לישראל איכא בינייהו

כ' תוס' דאע"ג שאינה יכולה לטהר הנקבות, מ"מ סבורה היא שלא יקפיד, כיון דעכ"פ יכולים הזכרים לטהר. והק' התוס' הרא"ש, במה יכולה נתינה לטהר, הא כל פסולי קהל אסורים בשפחה חוץ מממזר, וא"כ איך מרגילתו. ותי' דאע"ג דנתן אסור בשפחה, מ"מ מרגלא לי', דכיון דיכול לטהר עצמו, ואפי' באיסור, סבורה שלא יחוש בנה על האיסור, כמו שהיא אינה חוששת לאיסור נתינה לישראל. וע"ע מש"כ בשם ר' שמשון הזקן לתרץ, וצ"ע. וע"ע בערוך לנר מש"כ ביישוב קו' התוס' הרא"ש.

ד. מחזיר גרושה משניסת איכא בינייהו

הק' הערוך לנר, לפי שי' הרמב"ם, דמחזיר גרושתו משניסת נעשית זונה, א"כ לכא' לא שייך שהיא מרגילה לי', לפי שאינה רוצה להפסל מדין זונה, וא"כ לכא' לא הוי נפק"מ בין ב' הלשונות, ע"ש מש"כ בזה.

ה. ולר"ע דאמר יש ממזר מחייבי

לאוין, הא לא מרגלא לי'

הק' רעק"א, הא יכולין לאוקמי' בפשיטות, דמיירי בממזר וממזרת, וגירשה והחזירה משנשאת, דלמאן דאמר דאורייתא, הא נמי דאורייתא, ולמ"ד מפני שהוא מרגילה, הא כאן היא מרגילתו, לפי דבלא"ה בניו ממזרים, והניח בקו'. וכ' הערוך לנר ליישב, דהא הגמ' הי' רוצה למצוא נפק"מ בלאו גרידא, בלא אוקימתות, ולכן לא הי' רוצה לאוקמי' בציור דממזרים. והוכיח